

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ДИГИТАЛНА ЕЛЕКТРОНИКА И МИКРОПРОЦЕСОРИ

- ИЗБОРНА -

III година

ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКА СТРУКА

Електротехничар за електроника и телекомуникации

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ДИГИТАЛНА ЕЛЕКТРОНИКА И МИКРОПРОЦЕСОРИ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: електротехничар за електроника и телекомуникации

1.2.2. Струка: електротехничка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет: карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет: трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет: избран

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по наставниот предмет **дигитална електроника и микропроцесори - изборна програма** ученикот стекнува знаења, вештини и се оспособува:

- да ја разликува блок шемата на микроконтролер, микропроцесор и микрокомпјутерски систем;
- да ја објаснува типичната блок шема и архитектура на микро контролер, микропроцесор и микрокомпјутерски систем;
- да ја објаснува работата на микропроцесорот и микрокомпјутерскиот систем во просторен и временски домен;
- да ја разбира организацијата на микрокомпјутерски систем;
- да ги објаснува механизмите за трансфер на податоци во рамките на микрокомпјутерскиот систем;
- да ги класифицира различните микропроцесори во поглед на нивните перформанси;
- да решава едноставни проблеми со примена на асемблер на микропроцесори и реални микроконтролери;
- да се вклучува во тимска работа;
- да развива професионален однос кон работата.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставата по **дигитална електроника и микропроцесори - изборна програма** учениците треба да поседуваат претходни знаења стекнати во втора година по наставните предмети: физика, математика, информатика, аналогна електроника, телекомуникации, дигитална електроника и микропроцесори и практична настава.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1.ОСНОВНИ КОМБИНАЦИОНИ И СЕКВЕНЦИЈАЛНИ КОМПОНЕНТИ	10	Ученикот: -да применува компјутерски програми заради симулирање на практичната работа на основните комбинациони и секвенцијални компоненти: <ul style="list-style-type: none"> • логички кола; • интегрирани логички кола; • кодери и декодери; • мултиплексери и демултиплексери; • флип-флопови: SR, JK, D, T; • регистри; • бројачи; • полупроводнички мемории: RAM и ROM/PROM/EPROM/EEPROM; • мултивибратори (моностабилен и астабилен со логички и други кола).	-Анализирање на поедноставни примери на различно поврзување на компонентите со работа на компјутер.	-Дигитална електроника и микропроцесори - задолжителна -Електронски склопови и уреди -Телекомуникациски склопови и уреди -Практична настава -Математика
2. ОСНОВИ НА МИКРОКОМПЈУТЕРИ	2	-Да ги презентира компјутерските архитектури; -да ја објаснува работата на микрокомпјутерите.	-Презентирање на примери на компјутерски архитектури; -илустрирање на работата на микрокомпјутерите.	-Дигитална електроника и микропроцесори - задолжителна -Електронски склопови и уреди -Телекомуникациски склопови и уреди

3. ОПШТА (ГЕНЕРАЛНА) АРХИТЕКТУРА НА МИКРОПРОЦЕСОР	6	<p>-Да ги опишува хардверските компоненти на општ-генерален микропроцесор; -да го објаснува начинот на поврзување и работење на хардверските компоненти; -да анализира:</p> <ul style="list-style-type: none"> • општи карактеристики на МПУ; • опис на податоците на МПУ; • пин дијаграм и функција на пиновите; • архитектура на МПУ; • употреба на регистрите на МПУ; • употреба на покажувачот на стек-меморијата. 	<p>-Објаснување со анализа на примери и решавање на задачи; -анализирање со примена на блок дијаграм; -анализирање на општ упростен модел на микропроцесор кој е сличен со реалните 8-битни микропроцесори во однос на магистралите, регистрите и сл., но е поедноставен за употреба.</p>	<p>-Дигитална електроника и микропроцесори - задолжителна -електронски склопови и уреди -Телекомуникациски склопови и уреди -Практична настава</p>
4. МИКРОПРОЦЕСОРСКИ СИСТЕМ	6	<p>-Да ја разбира организацијата на микрокомпјутер со примена на општиот микропроцесор; -да ги анализира различните начини на пренос на податоци во системот; -да објаснува:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поврзување со РОМ меморија; • поврзување со РАМ меморија; • виртуелна меморија и концепти на меморискиот менаџмент/ управување; • организација на кеш меморијата; • основи на поврзување со влез/излез; • поврзување со практични влезно/излезни порти; 	<p>-Објаснување на организацијата на микрокомпјутерот; -анализирање на различните начини на пренос на податоците во системот, разликите, нивните предности и слабости, просторното адресирање и временското ускладување преку задачи и примери; -давање упатства за примена на претходно стекнатите теоретски знаења на механизмите на функционирање и поврзување; -анализирање со примена на блок шеми.</p>	<p>-Дигитална електроника и микропроцесори - задолжителна -Електронски склопови и уреди -Телекомуникациски склопови и уреди -Практична настава</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • синхронизација на влезно/излезниот пренос на податоци со употреба на прекини (interrupt-i); • трансфер на податоци со ДМП (DMA); • адресно декодирање; • основи на паралелното процесирање. 		
5. ПРОГРАМИРАЊЕ НА СИСТЕМ СО ОПШТ МИКРОПРОЦЕСОР	6	<p>-Да го разбира начинот на програмирање во асемблер;</p> <p>-да ги применува асемблерските инструкции и различните адресни начини;</p> <p>-решавање на поедноставни проблеми со користење на различни операции, како и трите основни програмски структури;</p> <p>-да пишува програм со примена на операциите од инструкциското множество;</p> <p>-да употребува потпрограми во програмот.</p>	-Решавање на едноставни примери на инструкции и структурни програми.	<p>-Дигитална електроника и микропроцесори - задолжителна</p> <p>-Електронски склопови и уреди</p> <p>-Телекомуникациски склопови и уреди</p> <p>-Практична настава</p> <p>-Математика</p>
6. МИКРОКОНТРОЛЕРИ	10	-Да програмира микроконтролер.	Објаснување на задачи и примери за програмирање и практична примена на избраниот реален микроконтролер.	<p>-Дигитална електроника и микропроцесори - задолжителна</p> <p>-Електронски склопови и уреди</p> <p>-Телекомуникациски склопови и уреди</p> <p>-Практична настава</p> <p>-Математика</p>

7. 8-БИТНИ МИКРОПРОЦЕСОРИ (РЕАЛНИ)	8	-Да го објаснува формирањето на микрокомпјутерски систем.	-Презентирање на еден реален пример за формирање на микрокомпјутерски систем.	-Дигитална електроника и микропроцесори - задолжителна -Електронски склопови и уреди -Телекомуникациски склопови и уреди -Практична настава
8. (16-32) БИТНИ МИКРОПРОЦЕСОРИ	12	-Да ги објаснува микрокомпјутерските системи базирани на реални процесори и програмирањето на истите.	-Користење на различни примери и задачи во асемблер со инструкции од проширениот инструкциски сет; -решавање на различни примери и задачи од архитектурата на реален микрокомпјутерски систем; -истакнување на зголемените можности на микропроцесорите од најновите генерации.	-Дигитална електроника и микропроцесори - задолжителна -Електронски склопови и уреди -Телекомуникациски склопови и уреди -Практична настава
9. ПЕНТИУМ ПРОЦЕСОРИ	12	-Да конфигурира микрокомпјутерски систем.	-Објаснување на постапката за конфигурирање на микрокомпјутерски систем на практичен пример.	-Дигитална електроника и микропроцесори - задолжителна -Електронски склопови и уреди -Телекомуникациски склопови и уреди -Практична настава

4.2. Наставни форми, методи и активности на учење

Согласно поставените цели во наставната програма по **дигитална електроника и микропроцесори - изборна програма** се користат наставните форми: комбинација на фронтално предавање, индивидуална и индивидуализирана настава, работа во групи и двојки при што ќе се применуваат методите на демонстрација, дискусија и расправа на тема, учење преку сопствено откривање, изработка на проектни задачи, решавање на проблемски задачи, компјутерска симулација и други методи и форми на работа за кои наставникот смета дека ќе дадат подобри резултати во реализацијата на програмата.

Активностите на ученикот се да учи и открива во група и/или независно, да прибележува во процесот на учењето, да открива односи и законitosti во дигиталната електроника и микропроцесорите, да проверува, да применува и да се обидува, да работи училишни и домашни задачи, да експериментира.

Активностите на наставникот се да предава-пренесува знаење, да објаснува, да дискутира, да дава инструкции, да пишува на табла, да демонстрира и упатува, да симулира процеси, да мотивира, да наведува на заклучоци, да ја следи и вреднува работата на учениците, да ги оценува задачите и тестовите на знаење, да организира проекти, вежби, посети на фирми и саемски манифестации.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење по **дигитална електроника и микропроцесори - изборна програма** треба да се изведува преку стручно - теоретска настава во училница/кабинет со димензии кои овозможуваат оптимални услови за индивидуализираната настава и работата во тимови и/или индивидуално при реализирање на проектните задачи и индивидуалните домашни задачи. Образовните активности се организирани според неделен распоред на часовите во четири тримесечја и во две полугодија. Бројот на часовите кои се дадени за одделните тематски целини во точка 4.1. од овој документ, опфаќа часови за обработка на нови наставни содржини, вежби, повторување, утврдување, како и организирани активности кои би овозможиле зголемен ефект при реализирањето на програмата.

4.4. Наставни средства и помагала

Наставни средства: табла, учебничарска литература, аудио-визуелни помагала (графоскоп со графофолии, видеопроектор, компјутерска опрема, примероци на дигитално-електронски склопови и уреди), мерни инструменти.

Учебници и учебни помагала за ученикот: учебници од домашни и странски автори, прирачници, наставни материјали, Интернет.

Дополнителна литература за наставникот: потребна е поширока домашна и странска литература, повеќе различни каталози и прирачници од струката, како и користење на Интернет.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку внимателно и континуирано следење во текот на целата учебна година, а врз основа на усвоените знаења кои се проверуваат преку: писмените тестови, индивидуалните задачи коишто ќе се изведуваат во училиште или дома, извештаите за изведените проектни задачи, резултатите од дискусиите и расправите на тема, активното учество на часовите. Оценувањето на учениците се врши согласно законската регулатива. Во текот на едно полугодие ученикот се оценува со најмалку две оценки.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот ангажиран во наставата по *дигитална електроника и микропроцесори - изборна програма* треба да поседува персонални, професионални и педагошки карактеристики за да се постигне висок квалитет и професионализам во процесот на работењето. Покрај условите предвидени со Законот за средно образование наставникот треба да е психофизички здрав, да има соодветно професионално образование, со или без работно искуство, да го применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, отворен за соработка, да ги почитува основните етички норми на однесување, да поседува комуникациски способности, да ја сака педагошката работа, да е со нагласени организациски способности, креативен и отворен кон промените во наставата.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по електротехника, VII-1 степен, насока:

- електроника и/или телекомуникации;
- компјутерска техника, информатика и автоматика.

Наставниците треба да поседуваат педагошка, психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

Посебен кабинет или училиница опремен/а со потребните наставни средства, помагала и опрема согласно нормативот.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2007 година

7.2. Состав на работната група:

1. Зоран Јовчевски, дипл. ел. инж., раководител, советник во Центарот за стручно образование и обука - Скопје
2. Јани Сервини, дипл. ел. инж., наставник во СОТУ „Ѓорѓи Наумов“ - Битола
3. Љубица Маркудова, дипл. ел. инж., наставник во СОУГС „Владо Тасевски“ - Скопје
4. д-р Цветан Гавровски, дипл. ел. инж., професор, Електротехнички факултет - Скопје
5. Сашко Атанасов, дипл. ел. инж., раководител, „Дигит - доел“ - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09. 2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *дигитална електроника и микропроцесори - изборна програма* ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 11 - 4399/1 од 12.06.2007 година.